

Kronbrudarnas brudpigor åter ansågos förnämligare än flättbrudarnas och voro klädda i en dräkt, som liknade den här ofvan skildrade flättbrudsdräkten.

Grop Anna Olsdotter.

»Järnringar i berget.»

Mångfaldiga gånger har jag i Sverige och särskildt i Mälardalsskapen hört personer bland allmogen omtala förekomsten af »järnringar i berget», vid hvilka fordom, då vattenståndet varit högre än nutilldags, farkoster skulle blifvit fastgjorda. Frågar man, om sagesmannen själf sett ringen, får man i regeln det svaret, att han sett den i sin barndom eller att han hört det berättas af den eller den, som sett ringen. Upprepade gånger har jag i sällskap med mina sagesmän förgäfvets letat efter de hemlighetsfulla ringarna. Vid ett tillfälle — det tilldrog sig i Skederids socken i Uppland — fick jag efter fruktlöst letande höra, att man måste vara född med segerhufva eller åtminstone vara söndagsbarn för att få syn på ringen.

Samma erfarenheter ha under årtionden gjorts af flera mina bekanta, och H. Indebetou kommer i sin skildring af Södermanlands fornminnen till samma negativa resultat.

Det synes också föga troligt, att en järnring skulle kunna motstå de atmosfäriska inflytelserna — omväxlande regn och torka — så många hundra år, som å olika platser måste beräknas ha förflutit, sedan en vik af hafvet kunnat gå dit upp, i många fall säkerligen för så länge sedan, att järnet öfver hufvud taget då var okänt i vårt land.

Vid ett besök, som jag sommaren 1908 gjorde vid Sjöberg i Sorunda socken i Södertörn i och för arkeologiska undersökningar, lyckades det mig emellertid att för första gången verkligen komma en af de mystiska järnringarna på spåren. En af mina medhjälpare, f. båtsmannen Sundqvist, omtalade, att han i sin ungdom för omkring 40 år sedan iakttagit flera sådana ringar vid Fällnäs något längre söderut. Sedan jag utlofvat en belöning, om han lyckades återfinna dem, begåfvo vi oss en söndagsmorgon till platsen.

På ett i Fällnäsviden, en vik af Östersjön, utskjutande berg, *Marstaudden*, midt emot fiskarstugan på andra stranden och sydost

om Fällnäs med några graders dragning åt söder skulle de märkliga ringarna finnas. Det upptill med tät ung granskog bevuxna berget sluttar först tämligen brant nedåt för att slutligen från ungefär 15 meters höjd stupa lodrätt ned i hafvet. Efter något sökande anträffades verkligen 4 à 5 meter ofvan branten en kraftig i berget inslagen järnögla med isittande ring af järn. Något nedanför hittades ett borrhål och tätt intill randen ytterligare 2 hål, samtliga på en omkrets af högst 10 kvm. Tyvärr har jag förlorat de exakta måtten för ringen, men vill minnas, att dess diameter var omkring 18 cm. Ringen var omkring 2,5 cm. tjock och likaså öglan, som bildade öfre delen af den i berget till omkring 15 cm. djup inslagna dubben. Ring och ögla voro till färgen bruna men på intet sätt skadade af rost. I de tre andra hålen ha säkerligen liknande ringar varit fästade.

Huru gammal kan väl den bevarade ringen vara, och hvartill har den användts? På dessa frågor kunde ingen i näjden gifva ett tillfredsställande svar. Att den är öfver 40 år torde vara säkert och likaså, att den ej går tillbaka till förhistorisk tid med ett 15 à 20 meter högre vattenstånd än nu, så att man lämpligen kunde fastgöra båtar vid densamma. Befolkningen i trakten berättar, att en liknande ring finnes på den lägre motsatta stranden, och att en järnkedja mellan ringarna varit spänd öfver den ganska breda viken för att hindra den ryska flottan från att löpa in, då ryssarne vid sitt härjningståg för snart 190 år sedan brände ned Fällnäs herregård. Det är ju vanligt, att man i våra skärgårdstrakter förklarar tillvaron af alla slags fornminnen med ryssarnes tillhjälp, liksom i södra Sverige danskarne spela samma roll. Snarare kunde man emellertid tänka sig, att ringarne användts till fastgörande af tåg, med hvilkas hjälp man firat ned föremål af ett eller annat slag, t. ex. mastspiror. Sådana kunna ju ha huggits i bakomliggande skogsmarker. Emellertid vågar jag ej ännu uttala någon bestämd mening om dessa »fornlämningar», men vore tacksam, om hvar och en, som sett eller hört talas om dylika, ville meddela detta till »Fataburens» redaktion.

T. J. Arne.